כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת בראשית ■ י"ט תשרי ה'תשע"ד ■ 13.10.2014 ■ גליון מס' 296

תפוצה לכל קהילות ישראל

התורה שייכת לכולם

/ הרב שמואל ברוך גנוט

נסיעה ברכבת עם כל המשפחה, כדי לבקר את ההורים בצפון הרחוק, היא לעיתים דבר מייגע. תיקים וחבילות, אוטובוס או הסעה ברכב קטן, עד תחנת הרכבת בפאתי בני ברק. פגישה מחודשת עם תלאות העולם החילוני, שאינו מצוי במחוזות עיר התורה, ונמצא (באורח פלא...) בתחנת מסעי הקרונות, בתוך הקרונות עצמם ובאזור תחנת היעד. קניית הכרטיסים, ההמתנה לרכבת והאזהרות האין סופיות לילדים ש"לא להתקרב לפס הצהוב, הרכבת יכולה להגיע עכשיו". - ילדים חרדיים צריכים, מעצם היותם שומרי תורה ומצוות, להיזהר שלא לנשום יתר על המידה באזור בו מצויים כאלו שאינם שומרים עדיין תורה. לחדול מלהתנהג כילדים שובבים וקופצניים ולעמוד בדרך ארץ, עם חולצה מסודרת ובנינוחות מירבית. שהרי חילול ה' היא עבירה חמורה שעונשה גדול, כמובן, והייצוגיות הזאת אמורה לשדר לעולם שמבחוץ, ש"עצור! ילדי חיידר לפניך!"...

באותה נסיעת רכבת, התרחש נס כמעט גלוי וקרון רכבת אחד היה פנוי למחצה. ילדינו השתלטו להנאתם על מספר מושבים ופתחו בסדרת קריאות ומשחקי חברה טיפוסיים לבני גילם. ישבנו בקרון ואז שמתי לב לשני יהודים חרדיים היושבים בקרבתנו ומנהלים שיחה תורנית בינם לבין עצמם. אחד מהם דיבר על "לא בשמים היא" וציטט את המעשה ב"בבא מציעא" על רבי אליעזר וחכמים, שנחלקו בתנור של עכנאי, ויצאה בת קול ואמרה שהלכה כרבי אליעזר, אך חכמים קבעו ש"לא בשמים היא". חברו תהה האם דרי השמיים אינם יכולים לקבוע הלכות גם בויכוח מציאותי וחברו השיב לו שרואים שבית שמאי ובית הלל נחלקו, בתחילת מסכת קידושין, על עניין מציאותי, האם אשה מוכנה להתקדש בפרוטה או רק בדינר. כאן כבר לא התאפקתי והתערבתי בלי רשות, כדי לציין, כי המהרי"ץ חיות סובר שבויכוח מציאותי ההלכה כה"בת קול".

השניים הביטו בי ואחד מהם ציטט את דברי המהרי"ץ חיות עצמו בספרו "תורת נביאים", בעוד חברו מזכיר את דברי הגמרא בשבת ק"ד ואת ה"אין נביא רשאי לחדש דבר" שבמגילה דף ב' על "מנצפ"ך צופים תיקנו". השיחה המרתקת קלחה וגלשה מעניין לעניין, כשהשניים מצטטים גמרות וראשונים, מדרשים וספרי שו"ת מרתקים בעניין. שיחה תורנית נינוחה, ברמה גבוהה.

היה מעניין מאד וכשהשיחה גוועה שאלני אחד מהם מה אני עושה בחיים. "אני לומד בכולל, ברוך ה'!", השבתי, "ואתם?"

---"אנחנו עובדים יחד, כבר שנים רבות, בחברת היי-טק"...

****

אנו מתחילים כעת את התור מחדש, בקריאת פרשת בראשית. אולי זה הזמן לדבר יחד על קביעות עיתים לתורה, של כולנו. לא רק לעבור ברפרוף על הפרשה, שנים מקרא ואחד תרגום. אלא להקדיש שעה- שעתיים לפחות ביום ללימוד תורה.

המהר"ם שפירא מלובלין זצ"ל תיקן את תקנת לימוד ה"דף היומי", שבמתכונתה לומדים רבבות אנשים העובדים לפרנסתם (וגם חלק מלומדי הכוללים עמלי התורה) את דף הגמרא של אותו היום בקביעות. ברוב שיעורי ה"דף היומי" לומדים את הדף בשיעור בן-שעה אחת, כאשר ישנם שיעורים שהשיעור נמשך, בצורה עיונית יותר, במשך שעתיים. האם אדם העובד לפרנסתו יכול להסתפק בלימוד יומי של שעה אחת בלבד?

במאות "שטיבלאך", שהיו פרוסים בכל פולין לפני השואה, השכימו קום אלפי יהודים טובים ולמדו תורה ברציפות, בעיון ובהעמקה, החל מ-4 לפנות בוקר, עד שעת התפילה וגם לאחריה. אלפי יהודים חרדים בפולין פתחו את בתי העסק שלהם בשעה 10 בבוקר, כשמאחוריהם 6 שעות לימוד רצוף ואינטנסיבי, בלי הפסקות לארוחות ובלי "שמירת סדרים". ראש ישיבת "נזר התורה", הגר"נ רוטשטיין שליט"א, סיפר שרבים מ"בעלי הבתים" בפולין היו בקיאים בכל מכמני הש"ס. יכולת לשוחח איתם בברכות ובחולין, בנדה ובבבא קמא, ב"טור שולחן ערוך" ובספרי הלכה ומנהג, חסידות ודרש.

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

מעמד האישה
הדאגה לשיפור מעמד האישה שהתעוררה לאחרונה במחוזותינו, שהיא נכונה וצודקת כשלעצמה...
המשך בעמי 2

שוויית קיץ
לכאורה נראה כאילו בכל קטע שבו אני נמצא בקידוש לבנה אני יכול להשיב למברך. האומנם?...
המשך בעמי 3

סיפור לשבת
"קצת מן השסק הזה"
אחרי שבעלי, כמו ששמעתם, חזר מהנוביר וחילקו את העיזבון של אביו ז"ל - זה היה לערך י"ב שבועות לאחר מותו...
המשך בעמי 4

שביבים
- התבוננות בבריאה מביאה לאמונה
- לזכרו של בארי חזק - משורר ולוחם
- ההתבוללות מתחילה בארץ
- השפעת ממון ההורים על נפש הילדים
- תפילה למעוברת

המשך בעמי 5

"אני אדם העובד לפרנסתי", אומר האדם לעצמו ומסתפק- במועט, בלימוד בן שעה אחת ביממה. הוא שב לביתו בשעה 4 אחה"צ ולא פותח ספר, חוץ משעת ה"דף היומי", עד למחרת ב-8 בערב.

ולא היא. בשמים אין כרטים כניסה "מוזל" ל"אנשים שעובדים", באמצעותו מרשים להם לבזבז זמן מיותר. נכון מאד, מותר לעסוק בפרנסה לאלו שצריכים להביא מזון וטרף לביתם. אך בשעות שאינך עובד ושגופך נרגע ונח כבר מעמל היום, אין שום היתר להשחית את הזמן ולא ללמוד תורה. אתה "אדם עובד" ולכן מותר לך להתעסק בזמנך הפנוי בהבלי העולם? -חלילה וחס!!!

למדנו בגמרא, בראשונים ובפוסקי ההלכה, שמותר ל"בעל הבית" לעבוד רק כאשר הוא זקוק לכסף לצרכיו הבסיסיים, אך כשיש לו ממון לחיות חיים סבירים, עליו ללכת וללמוד תורה. לדעת הרמ"א, על העובד לפרנסתו לחשב לכמה כסף הוא זקוק לאותו יום- עבודה, ואם השיג את הכסף לאותו היום, עליו ללמוד תורה בשאר השעות.

לכל יהודי ישנו חיוב גמור לקבוע בכל יום עיתים לתורה, אך קביעת העיתים הקבועה אינה אמורה לפטור אותנו מללמוד בכל שעה הפנויה מטרדות ועסק הפרנסה. הדברים מפורשים בספרו של רבנו ה"חפץ חיים" זי"ע, "תורת הבית", הכותב ש"מה שנאמר בשבת דף ל"א ששואלין את האדם האם קבע עיתים לתורה, לא שבשביל זה מיפטר ביתר העיתים שיש לו מלימוד תורה. אלא שקביעות עיתים הוא החיוב אפילו אם הוא טרוד מאד למחייתו, שאז מחויב לקבוע עת לתורה, שעת זה לא יבטל בשום אופן". ראש ישיבת חברון הגר"י סרנא זצ"ל כותב שבוודאי שהחיוב לקבוע עיתים קבועים לתורה הוא רק החיוב המינימלי, אך **"חיובם של בעלי מסחר ובעלי אומנות לנצל כל רגע שבין לבין ללימוד תורה כגדולי חכמי ישראל"**. וכך פוסק להלכה במפורש ב"שולחן ערוך הרב": "וגם המתפרנס ממעשה ידיו, ואפילו תורתו עראי בקביעות עיתים, לא הותר לו מן התורה אלא לעסוק בעסקיו שהם צרכי פרנסתו, אבל לא לעסוק בדברים בטלים לגמרי, בין לדבר בהם ובין לשמוע. כי בכל עת שאינו עוסק בפרנסתו, חייב לעסוק בתורה בכל עת שאפשר לו, ואפילו כשהולך בדרך, כמו שכתוב בתורה "ובלכתך בדרך". רבנו יונה ז"ל כותב ב"שערי תשובה" שכל יהודי, גם אלו העובדים לפרנסתם, צריכים לנצל כל רגע פנוי ללמוד תורה, ולכן הוא מציע לכל אחד לקבוע ארון-ספרים בביתו, שם יניח ספרי קודש, "וכאשר יפנה מעסקיו ומידי עברו ממלאכתו, יסור שמה לשנות או לקרות".

❋❋❋

"אשריכם, שאתם עובדים לפרנסתכם, אך עוסקים בדברי תורה גם ברכבת ובכל זמן ועת", החמאתי לחברי החדשים מקרון הרכבת.

"אדרבה"- אמר אחד מהם- "האברכים ובני הישיבות נמצאים כל הזמן ב'תיבת נח', בתוככי היכלי התורה הקדושה, רחוקים מהעולם ותלאותיו. אך אנחנו הרי נמצאים כל העת ב'לך לך', בדרכים, בנסיעות, בחוץ. אנו יוצאים מידי בוקר לרחוב, ונאלצים להתחכך עם העולם הזה, על כל ניסיונותיו הקשים והכואבים. אנחנו, האנשים העובדים לפרנסתם, צריכים הרבה יותר ללמוד תורה, כדי שנזכה ל"בראתי יצר הרע- בראתי תורה תבלין".

הבה ונעניק מתנה טובה ל'שבת בראשית': נקבע זמן יומי ללימוד תורה.

מעמד האישה

/ הרב יעקב הלוי פילבר

הדאגה לשיפור מעמד האישה שהתעוררה לאחרונה במחוזותינו, שהיא נכונה וצודקת כשלעצמה, הביאה עמה חוגים שונים לנצל התעוררות זו לניסיון לטשטש את ההבדלים שבין האיש והאישה, כשהם מניפים את דגל השוויון של המינים תוך התעלמות והתכחשות לשינויים הטבעיים הטבועים בטבע היצירה של שני המינים הללו. כבר מעת יצירת המין האנושי, מספרת לנו התורה כי בריאת האדם אינה דומה לבריאת שאר היצורים, גם שאר בעלי החיים כולם נבראו זכר ונקבה, אך התורה אינה מזכירה עובדה זו אלא אצל האדם בלבד, כאשר אצל כל שאר בעלי החיים נאמר הדבר הזה באופן כללי: "תוצא הארץ נפש חיה למינה" מבלי להזכיר את הזכר והנקבה. וטעם הדבר הוא מפני שהזוגיות אצל כל שאר בעלי החיים אין לה עניין אחר אלא קיום המין, שהזכר והנקבה יחד יהיו שותפים בהבטחת ההישרדות של אותו המין לדורות. מה שאין כן אצל המין האנושי, אצלו התורה מספרת לנו בפרטי פרטים את יצירת המין האנושי, ולא רק אחר יצירתו של האדם אלא עוד לפני יצירתו, החל מההתייעצות שהתקיימה לפני יצירתו ככתוב: "נעשה אדם", וכפרש"י: "נמלך בפמליא שלו". וגם אם לבסוף אין הקב"ה מתחשב בדעת המלאכים, הרי עצם ההתייעצות מלמדת אותנו שקיימת בעיתיות ביצירת האדם. עד שגם לאחר שהוחלט על יצירתו אין הוא נוצר כשאר בעלי החיים. על ההבדל הזה עמדו חכמים (כתובות ח) ואמרו: "כתיב: 'ויברא אלקים את האדם בצלמו', וכתיב: 'זכר ונקבה בראם' - הא כיצד?" ועל כך משיבה הגמרא: "בתחילה עלה במחשבה לברואו שנים ולבסוף נברא אחד". איך האחד הפך לבסוף לשנים? על כך אמרו במדרש (ב"ר ח): "אחת מצלעותיו - בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון דו־פרצופים בראו, ונסרו ועשאו גביים, גב לכאן וגב לכאן". ובנוסח דומה אמרו: "אדם וזיווגו עמו נבראו ביחד, הה"ד: 'זכר ונקבה בראם', ונטלה מגביו והכינה והביאה אל האדם, הה"ד 'ויקח אחת מצלעותיו'".

מדוע היה צורך לברוא לכתחילה את האדם דו פרצופין אחד לפנים ואחד לאחור, ואחר כך לנסר אותם לשני גבים, למה מראש לא נברא המין האנושי כשני יצורים נפרדים כמו שאר כל היצורים? על שאלות אלו משיב הראי"ה בספרו עין איה (ברכות פ"ט אות קצא) והסברו הוא שבכל אדם פועלים שני כוחות והם הרגש והשכל. הרגש הוא הכח המצייר והמדמה בעל הטעם והחן, ואילו השכל הוא הכח הקר, החודר ומשקיף על הדברים במשפט וחשבון, ושניהם יחד מהווים באדם מערכה שלימה שהאדם צריך להם, על כן הורכבו באדם שני כוחות הללו: האחד, כח השירה הנובעת מרגש האדם וכוחו המצייר, והשני, השקפה שכלית הנובעת מכוחו השיפוטי של האדם. ושני הכוחות הללו קיימים ביחד אצל כל אחד משני המינים, גם באיש וגם באישה, ואעפ"כ יש הבדל בין האיש והאישה. אצל האיש הצד השכלי הוא הגובר על הרגש והטעם הציורי, ואילו האישה בנויה

באופן הפוך שהרגש והטעם הטוב הוא הדומיננטי אצלה, (כמובן שאין זה אומר שהאישה בהשוואה לכל גבר היא פחות שכלית, אלא החשבון הוא במצבה של כל אישה עם עצמה, לדוגמא: גבר שיש לו 30% שכל ו-20% רגש יש לו בתוך עצמו יותר שכל מרגש, אך הוא נחות מבחינה שכלית מאישה מחוננת שיש להם 60% אחוז רגש ורק 40% אחוז שכל, אלא שהכוח הרגשי הוא יותר דומיננטי אצלה ועם זאת מנת השכל שלה גבוהה יותר משכל הגבר, ואין זה סותר את הקביעה האומרת שבאופן כללי הרגש באשה הוא חזק יותר מהשכל).

החלוקה הזו של המינים, שאצל האחד (האישה) הכח המוביל הוא הרגש ואצל האחר (הגבר) המוביל הוא השכל, היא לטובה, כי אם הכוחות, הרגש והשכל, היו פועלים בערבוביה אצל כל אחד, כי אז היה כח אחד מעכב או מפריע את שלמותו של הכח השני, ואילו כאשר כל כח וכח מתיחד ופועל בפני עצמו, כי אז יצא הכח המיוחד שלו אל הפועל בכל הדרו. והתכלית היא שכל אחד יתפתח בכוחו המיוחד, ולאחר שישתלם בכוחו המיוחד תהיה בעתיד הפריה לטובה על הכח האחר. לפי זה ההבדל בין האיש והאישה אינו רק ביצירה הגופנית, בהבדלים הביולוגים שבין הזכר לנקבה, אלא גם כבר בתחילת היצירה האנושית נבדלו בצד הנפשי שלהם, שאותה ביטאו חז"ל באומרם: "דו פרצופין". והיצירה הכפולה הזו היא למען יהיה הכח הרגשי מלא ומוקף בכל צדדיו בלא שהשכל הקר והמשפט המדויק יפריעו לו להתרחב. ומנגד ישתלם הכח השכלי בכל עוצמתו מבלי שהכח הרגשי יפריע לו, ודוקא במתן הזדמנות שווה לכל אחד מהמינים להביא לידי גילוי את הצד המיוחד שלו, ולא בטשטושו, תתפקד החברה האנושית ביעילות טובה יותר, והשותפות של שני המינים לא תיצור מתחים ותחרות מיותרים אלא תעשה את העולם נאה ומתוקן יותר כאשר כל אחד מהמינים פועל ותורם בכח המיוחד שלו על החברה האנושית.

שו"ת קיץ
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

יעקב יונגר מניו יורק שואל: בברכת קידוש הלבנה יש את הקטע שאומרים למישהו 'שלום עליכם' והוא משיב 'עליכם שלום'. לכאורה נראה כאילו בכל קטע שבו אני נמצא בקידוש לבנה אני יכול להשיב למברך. האומנם?

תשובה: כתב הרמ"א בהלכות 'ברכת הלבנה'[א]: 'ויאמר לחברו ג' פעמים 'שלום עליך' ומשיב הוי כשואל' ובטעם המנהג לומר לחברו 'שלום עליכם' כתב ה'מגן אברהם' משום שקודם לכן אמר את הפסוק 'תיפול עליהם אימתה ופחד' ולכן אחר זה אומר לחברו 'שלום עליך' ומרגיעו שאין הפסוק הנ"ל נאמר עליו[ב].

והנה אף שבדברי הרמ"א משמע שאפשר לומר לחבר אחד ג' פעמים, מכל מקום המנהג הוא לומר לג' חברים שונים[ג].

אמנם אם אדם אוחז באמצע הברכה של 'ברכת הלבנה'[ד] אינו יכול להפסיק כדי לענות לחברו 'עליכם שלום' ולכן ראוי לאדם לבדוק קודם שניגש לחברו לברכו בברכת 'שלום עליכם', שאין הוא אוחז באמצע ברכת הלבנה.

כמו כן אף לאחר שסיים את ברכת הלבנה, לא יענה לחברו 'עליכם שלום' אם הוא נמצא באמצע פסוק, אלא יסיים את אמירת הפסוק ואז יוכל לענות לחברו[ה].

ולסיום: יש בנותן טעם לבאר כאן את מה שנהגו בחלק מהמקומות לעיין בציציותיהם לאחר סיום ברכת הלבנה, והוא משום שלעתיד לבא יהיה אור הלבנה כאור החמה, ואז מצוות ציצית תתקיים גם בלילה, ומשום כך אנו מסתכלים אחר ברכת הלבנה על הציצית בתקווה ובתפילה כאומרים: מתי וכבר נזכה לקיים מצווה זו לאור הלבנה... ולוואי שימים אלו יגיעו כבר[ו].

א - או"ח סימן תכ"ו סעיף ב'.
ב - מ"ב שם ס"ק ט"ז בשם מ"א. ועיין מ"מ לטעמים נוספים בספר 'אשי ישראל' פרק מ' הערה פ"ב.
ג - עוד יש לציין דבדברי הרמ"א מבואר דמי שכבר השיב לחבירו 'שלום עליכם' פעם אחת, מעתה צריך לומר רק עוד ב' פעמים דהרמ"א כתב 'ומשיב הוי כשואל' וגם בזה כמדומה שהמנהג הוא בכל מקרה לשאול ג"פ, על אף שכבר ענה מספר פעמים, ויתכן לבאר זה דלפי הטעם שכתב המ"א א"כ רק אחרי שכבר אמר 'תפל עליהם אימתה ופחד וכו'' יכול להחשיב את מה שהשיב לחבירו כשאלה, וכדי שלא לטעות בכך, נהגו בכל מקרה שלא להתחשב אם כבר ענה, אלא כל אחד שואל את חבריו ג"פ 'שלום עליכם'.
ד - מ'ברוך אתה וכו' אשר במאמרו ברא שחקים' עד 'ברוך אתה וכו' מחדש חדשים'.
ה - ספר אשי ישראל פרק מ' סעיף ל"ג.
ו - עיין שו"ת הר צבי ח"א סימן י"ב.

בסוד שיח
כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

סיפור לשבת

"מכל עץ הגן אכל תאכל"

"קצת מן השסק הזה"

(לפני מאה ועשר שנים יצא לאור לראשונה ספר הזיכרונות של גליקל בת ליב (שנודעה מאז כגליקל האמל או גליקל פון האמלן), אישה חרדית שנולדה בהמבורג בשנת 1645, ושכתבה את זיכרונותיה ביידיש בין השנים 1691־1719 למנינם. המחברת התחילה להעלות על הכתב את זיכרונותיה בעקבות מות בעלה, והמשיכה לרשום את קורותיה ולסקור אירועים שהתרחשו בסביבתה עוד שנים רבות אחרי פטירתו. זהו מסמך היסטורי ספרותי מיוחד במינו, שבו העמידה גליקל הן את קורותיה ואת עולמה הרוחני של אישה חרדית המקפידה על קלה כבחמורה בת המאה ה־17, הן את דמותה והוויות חייה של החברה שבה צמחה והתפתחה אישיות מוכשרת זו. להלן קטע פיקנטי מתוך הספר שתורגם מיידיש על ידי חוה טורניאנסקי)

...אחרי שבעלי, כמו ששמעתם, חזר מהנוביר וחילקו את העיזבון של אביו ז"ל ־ זה היה לערך י"ב שבועות לאחר מותו ־ הייתי בהיריון עם בני ר' עיוסף סג"ל. במשך כל תקופת הריוני בעלי זצ"ל רק קיווה שאלד בן כדי שיקבל שוב את שם אביו, כמו שת"ל גם קרה. וכאן אני רוצה לכתוב לילדי היקרים משל (במשמעות של סיפור לדוגמה־ש.ש.) שהוא אמת. כשנשים צעירות הרות רואות אילו פרות או דבר מה אחר, יהי' מה שיהי' שהן רואות מדברי מאכל, ויש להן ולו רק הרהור כלשהו בדבר, אל להן להתעלם ממנו אלא לאכול מזה (הכוונה בתקופת ההיריון־ ש.ש.), ואל להן ללכת אחרי ראשן השוטה: אי, זה לא יזיק לה כלל, אכן עלולה ח"ו להיות כאן סכנת נפשות וחוץ מזה גם הילד ברחם אמו עלול ח"ו להיפגע, כמו שאני עצמי נוכחתי לדעת.

כל ימי הייתי לועגת לנשים וצוחקת להן כששמעתי שאיזו אישה השתוקקה לדבר מה וזה גרם לה נזק. לא רציתי להאמין בזה כלל. אדרבה, כמה וכמה פעמים כשהייתי בהיריון והייתי עוברת בשוק ורואה את כל הפרות היפים, הייתי מבחינה בהם היטב אבל אם נראו לי יקרים מדי הייתי מניחה להם ובאמת זה גם לא גרם לי שום נזק. אלא שאין כל העתים שוות, שכן בשעה שהייתי בהיריון עם בני ר' יוסף נוכחתי לדעת שאין הדבר כך. כי אירע - כשהייתי בחודש התשיעי להההריוני עם בני ר' יוסף - שהיה על אמי תי' (תחיה־ש.ש.) לסדר דבר מה אצל עורך דין שהתגורר בשוק הסוסים. אז שואלת אותי אמי תי' אם לא אוכל ללכת אתה. אף על פי שהיה זה דרך רחוק מביתי מאוד והיה סמוך למנחה־ תחילת כסליו היה - לא יכולתי לסרב לה כי עדיין הייתי מלאה מרץ. ובכן הלכתי עם אמי תי' העירה. מיד בבואנו לביתו של עורך הדין ראינו שמולו גרה אישה שיש לה שסק למכירה. תמיד אהבתי לאכול שסק. אז אני אומרת לאמי תי': 'אמא, אל נא תשכחי שבדרכנו חזרה אני רוצה לקנות קצת מן השסק הזה. נכנסנו אפוא אל עורך הדין וסידרנו מה שהיינו צריכות, אבל כשסיימנו היה מאוחר מאוד, כמעט לילה, אז הלכנו לנו לדרכנו, ושתינו שכחנו את השסק. מיד בבואי לביתי אני מתחילה להיזכר בשסק ואני חושבת לעצמי וחורה לי ששכחתי לקנות את השסק. בכל זאת לא נתתי הרבה את דעתי לזה, לא יותר מאשר כשמישהו רוצה לאכול משהו שאין לו.

בערב שכבתי לישון בהרגשה טובה ובמצב רוח טוב, אבל לאחר חצות אחזו בי חבלי לידה והיה עלי לשלוח לקרוא למיילדת, וילדתי בן קטן. תכף בישרו את הבשורה לבעלי זצ"ל, והוא שמח שמחה גדולה כי שוב היה לו השם של אביו החסיד זצ"ל. אבל בנשים שהיו אצלי בשעת הלידה הבחנתי שהצמידו חזק את ראשיהן זה לזה והסתודדו הרבה. לא רציתי להניח לזה וביקשתי לדעת מה העניין. לבסוף אמרו לי שכל גופו וראשו של התינוק מלאים כתמים חומים. היו צריכים לקרב לי נר למיטתי כדי שאראה זאת. לרא זו בלבד שהתינוק היה מלא כתמים כאלה, הוא שכב שם כמו ערמת סמרטוטים ולא הניע לא יד ולא רגל כאילו ח"ו תכף יוצאת נשמתו ממנו, ולא רצה לינוק או לפתוח את פיו. גם בעלי זצ"ל ראה זאת. הצטערנו עד מאוד. זה היה בליל ד', וביום ה' שלאחר מכן הייתה אמורה להיות ברית המילה, אבל לא ראינו כל סיכוי לכך משום שהילד הלך ונחלש מיום ליום. ובכן באה השבת, ובליל שבת אמנם עשינו "שלום זכר", אבל לא חשנו שום הטבה אצל הילד.

במוצאי שבת, כשבעלי זצ"ל עשה הבדלה, הייתה אצלי אמי תי'. אז אני אומרת לאמי תי': 'אמי היקרה, אני מבקשת ממך, אמרי למשרתת השבת שלי שתבוא אלי, אני רוצה לשלוח אותה. אז שואלת אותי אמי תי' לאן אני רוצה לשלוח אותה. אומרת אני לאמי תי': 'כל הזמן הרהרתי מה בכל זאת עשויה להיות הסיבה לכתמים של הילד ולהיותו חלש כל כך, ושאלתי את עצמי אם אין האשם בזה שהיה לי חשק לשסק ולא יכולתי להשיגו, והרי באמת ילדתי באותו הלילה. אני רוצה לשלוח את האישה להביא לי שסק בכמה שילינג. אני רוצה למרוח לילד קצת מזה על הפה, אולי ירחם ו־הש"י יעזור ותהיה הטבה'. אמי תי' רגזה עלי מאוד ואמרה: 'תמיד יש לך שטויות כאלה בראשך. מזג האוויר נראה כאילו שמים וארץ עומדים להתחבר, והאישה בוודאי לא תלך לשם במזג אוויר כזה, וגם אין כל זה אלא הבלים בלבד'. אז אני אומרת: 'אמי היקרה, עשי לי טובה ושלחוי את האישה לשם. אשלם לה מה שתדרוש ובלבד שאקבל את השסק, אם לא כן אין לבי שקט'. ובכן ביקשנו לקרוא לאישה ושלחנו אותה להביא קצת שסק. האישה רצה לשם. זה היה דרך רחוק ומזג האוויר בלילה היה כזה שאין לגרש אפילו כלב מן הבית. הזמן עד

המשך בעמוד הבא...

שחזרה האישה נראה לי ארוך ביותר, כרגיל כשרוצים מאוד דבר מה, כל רגע נמשך כמו שעה. לבסוף באה האישה והביאה את השסק. ובכן ידוע היטב שהשסק איננו מזון מתאים לתינוק כזה, כי טעמו חמצמץ. ובכן ציוויתי על המטפלת שלי שתתיר את חיתוליו של התינוק ותשב עם התינוק ליד התנור ותמרח לו מעט מן השסק הרך על הפה. אף על פי שכל העולם לעג לי על השטות שלי, בכל זאת עמדתי על דעתי ונאלצו לעשות כנ"ל. בו ברגע שהמטפלת מורחת מן השסק הרך על הפה של התינוק, פותח התינוק את הפה הקטן שלו בשקיקה כזאת כאילו רצה לבלוע הכל בבת אחת, וכך הוא מוצץ ובולע בשקיקה את החלק הרך של שסק שלם, בעוד שלפני כן הרי לא רצה לפתוח את פיו, לא בשביל טיפת חלב ולא בשביל תמיסת סוכר שמכינים לתינוקות כדי למשוך אותם. לאחר זה נותנת לי המטפלת את התינוק במיטה שלי כדי לראות אם ירצה לינוק. בו ברגע שהתינוק מגיע אלי הוא מתחיל לינוק כמו תינוק בן רביעי' שנה, ומאז ועד ברית המילה נעלמו כל הכתמים מגופו ומפניו מלבד כתם אחד שנשאר לו על הצד וגודלו כגודל עדשה רחבה, ולקראת ברית המילה היה התינוק בריא ושלם ותינוק יפה תואר שנימול ת"ל במועד, והייתה ברית מילה מכובדת ביותר שלא הייתה כמוה בהמבורג זמן רב... ובכן, ילדי היקרים, אפשר לראות שמה שמתחשק לנשים אינו שטות גמורה, ושלא תמיד צריך לזלזל בזה. ■

שביבים / שאול שיף

התבוננות בבריאה מביאה לאמונה

/ הרב משה הלוי שליט"א

" בְּרֵאשִׁית, בָּרָא אֱל קִים, אֵת הַשָּׁמַיִם, וְאֵת הָאָרֶץ": ההתבוננות בבריאה מעידה על הבורא שלה. אדם שחושב שהבריאה היא תוצר אקראי, אינו מתבונן כדבעי. משל למה הדבר דומה: מלך אחד קרא ליועצו היהודי ושאל אותו: מי ברא את העולם? הקדוש ברוך הוא! השיב היועץ בפשטות. ומניין אתה יודע זאת?! המשיך המלך לשאול. מבלי לחשוב מיד ענה הלה: "זו היא אמונה!" המלך רטן: אמונה איננה תשובה! יש לך שלשה ימים להביא תשובה הולמת, ולא, עליך להמיר את דתך כיתר השרים בממלכתי!. במועד הנקוב הגיע היועץ וביקש לשיר למלך פיוט, המלך נענה.

ומהיהודי קלח שיר מרתק על המלך, בחרוזים מעשה ידי משורר. כשסיים, שאל המלך בתדהמה: מי חיבר את היצירה המופלאה הזאת?! היהודי הניד ראשו ואמר: "מה זה חשוב?! הרי ממילא המלך לא יאמין לי". הדבר סיקרן עוד יותר את המלך והוא דרש מיועצו לומר לו לאלתר מיהו היוצר!

"בביתי מתגורר עימי קוף, גידלתי אותו מאז נולד השובב הקטן. אמש ניגש הוא אל שולחני עליו אני מניח את הקלף והדיו, תוך כדי משחק שפך את הדיו על הקלף וכך נוצר השיר המופלא הזה... אך סיים היועץ את דבריו והמלך התפרץ: שטויות! יצירה מופלאה שכזו הייתכן?! לרגע זה חיכה מיודענו והשיב בחכמה: "אם המלך מבין שיצירה כה פשוטה לא נוצרה מאליה, כיצד מאמין הוא שעולם שלם ומופלא נוצר מאליו?! הרי בהתבוננות פשוטה בבריאה מבינים שיש מנגנון שלם שברא ומפעיל את כל היקום?! נהנה המלך מתשובת היועץ ומאז היה מאוכלי שולחנו תדיר.

עומד על כך בעל חובת הלבבות בשער הייחוד, לקראת סוף פרק ו', "ויש בני אדם, שאמרו, שהעולם נהיה במקרה מבלי בורא שהתחילו ויוצר שיצרו. ומן התימה בעיני, איך תעלה בדעת מדבר, בעודנו בבריאותו, כמחשבה הזאת?!."

הרב חיים זוננפלד זצ"ל נכנס באחד מימי השבוע לחנות והמוכר לא היה, לפתע נכנס משכיל אחד ושאל: "היכן בעל החנות?" ורבי חיים ענה לו: "זו חנות ללא בעלים!" צחק המשכיל והפטיר בלגלוג: "אולי כדאי שהרב יראה פסיכיאטר, מאשפזים על דבר כזה" ...כיצד יתכן חנות ללא בעלים?! התרים המשכיל "הנאור" כנגדו. הרב מבלי להתבלבל השיב: "אני אומר שאין בעלים רק לחנות אחת, אתם אומרים זאת על כל העולם ואני צריך אשפוז?!.."

דוד המלך אומר: "הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ": (תהילים יט' פסוק ב') הבריאה לכשעצמה מעידה על הבורא. הבה נתבונן קצת יותר מסביבנו ונתפעל מגודל הטבע המדהים שברא ה' בעולמינו ונגיע מתוך הכרה לאמונה אמיתית ושלימה במי שאמר והיה העולם.

לזכרו של בארי חזק - משורר ולוחם

/ אליעזר שפר

(הכותב יו"ר התאחדות בתי הכנסת, "יקיר ירושלים" וכו', זהו אחד מסיפוריו על אירועי מלחמת יום הכיפורים)

כשנה לפני מלחמת יום הכיפורים, התבקשתי על ידי מנהלי מוסדות החינוך של חסידי קרלין סטולין לסייע להם בהפשרת התקציבים שאושרו להם ומתעכבים באגף התקציבים של משרד האוצר בגלל הביורוקרטיה. מאחר ולא הכרתי את הפקידים הבכירים באגף התקציבים, הלכתי לאורך המסדרון של משרד האוצר כדי לראות אם ישנם שלטי דלתות עם שמות המוכרים לי. להפתעתי מצאתי את השם בארי חזק. הקשתי על הדלת ונכנסתי לחדר. ואומנם, היה זה בארי חזק שהכרתיו מהשירות בצנחנים כקצין נועז שהתבלט בקומתו ובהדרו ובמיוחד בתכונות ובמידות הטובות שלו בעזרה לפקודיו ובנועם הליכותיו. שמחנו שנינו על הפגישה המקרית ובו במקום טיפל בבקשתי והפשיר את התקציב. במלחמת יום הכיפורים (1973). נלוויתי למשאית עמוסה בחללים שיצאה ממתקן החללים בסיני, כדי לקוברם בבית הקברות הזמני ליד קיבוץ בארי בנגב.

היה זה בחול המועד סוכות, וצוותי הזיהוי של חברא קדישא הצבאית עסקו יומם ולילה בזיהוי החללים ובהבאתם לקבורה זמנית בהלוויה לקבוצות של עשרה חללים יחדיו. בעודני עומד במקום, שמעתי את

ראש חוליית הזיהוי קורא בקול רם את המספר האישי מהדיסקית של החלל. היה זה מספר אישי מהמחזור של בני הקיבוצים שהתגייסו לגדוד 890 בשנת 1963. לאחר מכן הקריא את השם: בארי חזק. נחרדתי והזדעזעתי לראות את האיש הנפלא הזה מזוהה כחלל והפצרתי בראש החוליה לאפשר לי לקיים בעבורו הלוויה אישית ולא קבוצתית. לאחר שנענה לבקשתי, וקיימנו הלוויה אישית לבארי חזק ואמרתי עליו קדיש וא-ל מלא רחמים לנשמת בארי הי"ד בן אברהם, פנה אלי באותו מעמד יעקב צ., אברך חסידי, במקורו מהעיר טבריה, ושאלני מדוע ביקשתי הלוויה אישית עבור הבחור מקיבוץ אפיקים. השבתי ליעקב: "בארי חזק היה צדיק". באחד הימים הוזמנתי על ידי יהודה עצבה להשתתף בתוכנית של רדיו מורשת לקראת יום הכיפורים וסיפרתי את סיפורו של בארי חזק מבית העלמין הארעי ליד קיבוץ באר. עם שובי הביתה הגיע טלפון מטוביה בן חיים, המתגורר במושב בית גמליאל שסיפר לי בהתרגשות על המחזור שלו לימים נוראים, שהוסיף לו דפים נוספים הכוללים שירי לוחמים שנפלו במלחמות ישראל ושיר הפתיחה במחזור יום הכיפורים הוא שירו של בארי חזק הי"ד. השיר נפתח במלים: "ריבונו של עולם" ומסתיים במילה "קדיש".

ההתבוללות מתחילה בארץ

(דברים שאמר הרב יוסף גרליצקי שליט"א, שליח הרבי מלובביץ' לתל אביב רבתי ורב מרכז תל אביב, בהרמת כוסית במשרד החינוך לרגל השנה החדשה בנוכחות השר הרב שי פירון, סגן השר, המנכ"לית וסגנית מנכ"לית)

ב-1929 כשסטאלין נטל את המנהיגות ברוסיה הסובייטית, ושלחו מטיפים לכל בתי הספר 'לחנך' את הילדים שיידעו שאבא זה סטאלין, אמא זאת אמא רוסיה, ומה אתה רוצה להיות כשתהיה גדול?. פועל! שלחו מפקחים לבדוק אם המטיפים הצליחו במשימתם. הללו נכנסו לבתי ספר וכל הילדים ענו: אבא זה סטאלין, אמא זה אמא רוסיה, מה אתה רוצה להיות גדול-פועל. היה שם ילד יהודי, שאלו אותו מי זה אבא-ענה סטאלין, מי זו אמא-ענה אמא רוסיה, מה אתה רוצה להיות כשתהיה גדול, הוא אמר: יתום משני הצדדים... בזמנים הכי קשים כל ילד יהודי ידע שאבינו זה אבינו מלכנו, אמנו זה תורת ישראל וארצנו זו ארץ ישראל. ולכן, בהמשך לדברי המנכ"לית שצריכים לחנך לא רק להישגים אלא בעיקר, גם לערכים, אני רוצה לומר משהו שהוא כואב, אני אומר את זה בכאב לב. פורסם בעיתונות כאן בארץ, גם באנגלית גם בעברית, שההתבוללות מתחילה בארץ. הם מביאים סקר שאם ההתבוללות בכלל בארצות הברית או בקנדה מגיעה ל-50% או 52% אז בקרב היורדים הישראלים זה מגיע ל-58%. זה דבר שהוא נורא ואיום, מדובר בבחורים ובחורות שסיימו כאן 12 כיתות בבתי ספר, 3 שנים בצה"ל, חלק מהם למדו גם באוניברסיטה וכשמגיעים לארצות הניכר מתחתנים בלי לחשוב עם אומות העולם מבלי להתגייר. ולכן אני חושב שבימים אלה של חשבון נפש. חייבים לבחון דרכים בחינוך כאן שיבטיחו, שלא יהיה אפילו יהודי אחד שיסכים להתבולל. מי שמכיר את ההיסטוריה לפני מאה שנה מאתיים שנה יודע, שעל מצב כזה היו יושבים שבעה וקורעים קריעה ר"ל. אמרנו בתפילת היום ראשון של ראש השנה: "יוצרי הבינני מורשה להנחיל", שמבקשים מהקב"ה שייתן לנו הבינה איך להנחיל את המורשה לכל אחד ואחת מעם ישראל, את היופי ואת האהבה להקב"ה, לתורה, להיות יהודים גאים בזה שאנחנו בני אברהם יצחק ויעקב ובנות שרה רבקה רחל ולאה ולא להגיע לחשוב חס ושלום בכיוון של התבוללות.

השפעת ממון ההורים על נפש הילדים

...אמר כבוד אדמו"ר הרב הקי מהרמ"מ מרימינוב זי"ע, על מה שהוא מן התימא, שאנחנו רואין כמה פעמים הילדים בקטנותם הולכים לבית רבם ומתמידים בלימוד תורתם ומתפללים בכוונה ועונים אמן יהא שמה רבא ואמן ומיישרים אורחותם ואח"כ כשמתגדלים מתהפכים ח"ו במידות גרועות ומבטלים התורה והתפילה וכיוצא בזה. ומאין יתהווה זה הרי התורה שלמדו בקטנותם והוא הבל שאין בו חטא והיה מן הראוי שתעמוד למשען להם ויוסיפו אומץ בנפשותם כי מצוה גוררת מצוה?

ואמר הוא ז"ל, שהוא (שהסיבה לכך), שאבותיהם האכילו אותם ממון גזל שסיגלו על ידי מו"מ שאינו באמונה ונתפטמו באיסורים, ושב להם לבשר מבשרם, ועל ידי זה נולדים תאוות ומידות גרועות. והביא ראיה מזפק העוף על שנהנה מן הגזל לא נתקרב לגבי המזבח, כי לא לרצון יהיה. והגם שהעוף לא נצטווה - הנה ה' יתברך שונא החמס.

(אגרא דפרקא)

תפילה למעוברת / סגולה ללידה קלה

(שימרו על אתרוגים שבירכו עליהם. אכילת הפיטם שלהם בכל עת, היא סגולה בדוקה ללידה קלה. וראוי לפני אמירת תפילה זו המובאת כאן לתת צדקה לעניים)

רבש"ע בשביל חוה שהייתה אוכלת מעץ הדעת גרם אותו חטא מיתה בעולם. ואם הייתי באותו זמן, לא הייתי אוכלתו ולא הייתי נהנית ממנו - כמו שלא עלה בדעתי לפסול אתרוג זה בשבעת ימי החג שחלפו עברו, והיום שאכלתי את פיטמו אין בו כבר מצוה.

וכשם שיש לי הנאה מפיטם זה, כך הייתי נהנית לראות עץ הדעת שאמר הקב"ה לאדם וחוה לא תאכל, ולא הייתי עוברת את ציוויו.

ותקבל ברצון את תפילתי ואת תחינתי שלא אמות מלידה זו, ותושיעני לילד בנחת ובלי צער ולא יהיה לי ולא לוולדי שום נזק, כי אתה הא-ל המושיע.

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות
והערות מהקוראים
בדואייל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il